

Українська література – 22 група

Дата – 21.04.2020. Викладач. Біров О.І.

Тема уроку. Валер'ян Підмогильний (1901-1937). Життєвий шлях, трагічна загибель. Автор інтелектуально-психологічної прози, перекладач.

Пояснення навчального матеріалу

1. Опрацювання презентації

<https://svitppt.com.ua/ukrainska-literatura/pidmogilniy0.html>

2. Слово викладача

2 лютого 1901 року	Народився Валер'ян Підмогильний в селі Писарівка Павлоградського повіту (зараз Синельниківський район) на Катеринославщині в бідній селянській родині.
1915	Коли йому було близько 14 років, батьки переселились до панської економії в селі Чаплі.
1918 року	Селянський син закінчив Катеринославське реальне училище із похвальною грамотою. Через нестатки не зміг завершити навчання на математичному факультеті місцевого університету. Учителював, підробляв у секції художньої пропаганди губернського відділу народної освіти в Павлограді. До цього часу належить і <u>проба пера</u> : катеринославська газета «Український пролетар» надрукувала нариси з циклу «Повстанці». Революція і громадянська війна стали історичною драмою селянства: шомполами білих його повертали панові, потім соцекспериментами заганяли до «комуністичного раю» і грабували, грабували, грабували... Підмогильний був серед піонерів літературного осмислення доби, що минула. Переконливі зарисовки з натури «Повстанців» відобразили дилему українського села «ростити хліб чи» обух сталить «проти Міста, звідки» йшли усі накази, лунала чужа мова, куди возилися податки й зникав викоханий у степах хліб». Тему розвинуто в повісті «Третя революція».
1921 року	Письменник переїхав до Кисва, працював бібліотекарем Книжкової палати, вчителем у залізничній школі, редактором видавництва .Книгоспілка.
3 1926-го	на літературних хлібах, вступив до творчих об'єднань «Ланка», «Марс». Його вірною супутницею життя стала донька священика Катерина Червінська, актриса Театру юного глядача.
1928 р.	Вершиною творчості письменника вважають роман « Місто », який побачив світ і російською мовою в популярній серії «Творчество народів ССРСР». У центрі глибокого психологічного твору історія душі сільського хлопця Степана Радченка. Провінціал приїхав до Києва здобувати вищу освіту й опинився в цілком іншому духовному світі, котрий пробудив у юнакові потяг до літературної праці. Критики вбачали в романі вплив Оноре де Бальзака, Гі де Мопассана, Вольтера (до речі, Підмогильний був блискучим

	<p>знавцем західноєвропейської літератури . А у 20 років переклав роман "Таїс" Анатолія Франса, а потім і твори багатьох інших французьких класиків). Того часу ідеологи більшовицької влади наполегливо вимагали від майстрів пера замовлення — писати на теми класової боротьби в усіх сферах буття. Підмогильний же, зі слів літературознавця Федора Якубовського, "цікавився не людством, а людиною".</p>
8 грудня 1934 року	<p>"Валер'яна Підмогильного заарештували в будинку творчості "Слово" під Харковом. Остання праця — "Повість без назви" — залишилася незавершеною. Він, як і багато інших відомих діячів української культури 20—30-х, не випадково "удостоївся" арешту в перші дні після горезвісного вбивства Кірова: до "двадцятників" примірялися давно — спочатку бичуванням літературних дискусій, потім відвертим цькуванням митців. Далеко не всі змогли витримати політичний терор, особливо тоді, коли почалися нічні шугання „чорного ворона”...</p> <p>За справою так званої контрреволюційної боротьбистської організації разом із Валеряном Підмогильним проходили Микола Куліш, Євген Плужник, Григорій Епик, Василь Вразливий, Микола Любченко...</p> <p>"Після арешту тривали багатоденні допити.</p> <ul style="list-style-type: none"> · "С кем из Ваших друзей вели разговоры шовинистического и антисоветского характера?" · "Как вы можете охарактеризовать политическое лицо Антоненко Давыдовича?" · "Признаете ли себя виновным в участии в контрреволюционной организации, ставившей целью организацию террора против вождей партии?"
10 січня 1935 року	<p>Відчуваючи цілковиту нездатність вплинути на перебіг попереднього слідства, письменник категорично заперечив наклепницькі обвинувачення та сфабриковані свідчення проти нього інших жертв репресій. Від "шкідника" марно домагалися свідчень на знайомих і докладної розповіді про зустрічі з представниками інтелігенції в емігрантських колах за кордоном. Злам, про причини якого залишається тільки здогадуватися з огляду на специфічні методи викриття "ворогів народу". Після бесіди з начальником Секретно-політичного відділу НКВС УСРР і військовим прокурором (не виключено, що були вмовляння та провокаційні обіцянки високих начальників "упертому" підслідному), арештант подав папірець за підписом "обвиняемый Пидмогильный". У записці він висловив готовність "дать вместо половинчатых и лживых — правдивые показания".</p> <p>Тим часом запопадливий Блюк старанно підшивав "докази" до обвинувачення. Тринадцятого лютого він долучив до справи часопис "Нова Україна" (№6, 1923 р.) "с контрреволюционным рассказом писателя Пидмогильного". Журнал видавався в Празі за редакцією Володимира Винниченка. Зломлений слідством прозаїк підписав протоколи: "...у меня были скрытые террористические настроения", "я активный враг Советской власти", "я считал, что Соввласть растет как великодержавное государство"...</p>

28.03.1935	Цитата з роману "Місто": "Найгірша помилка — уважати неминуче за доцільне". Двадцять восьмого березня 1935 року виїзна сесія Військової колегії Верховного Суду СРСР, керуючись драконівською постановою ЦВК від 1 грудня 1934-го, засудила Підмогильного і ще 14 його "спільників" до 10 років позбавлення волі за горезвісною політичною статтею 54 КК УСРР.
9 жовтня 1937-го	<p>Покарання письменник відбував на Соловках, але звільнення, на жаль, не дочекався: особлива трійка УНКВД Ленінградської області ухвалила рішення про розстріл. Не минуло й місяця — вирок виконали: куля з револьвера чекіста Матвєєва навек загасила і цей світоч розуму... Серед страчених неподалік Медвеж'єгорська 1111 в'язнів СТОНу (яка страшна шеренга одиниць: за кожною з них — людські душі!) у могильних ямах під хрестами скорботи лежить наше Розстріляне Відродження...</p> <p>"Тільки смерть, — сказав французький письменник Андре Мальро, — перетворює життя людини на долю". Друзі зберегли 25 листів Валер'яна Підмогильного з неволі, адресованих матері, сестрі, дружині й синові Роману (помер 19-літнім). Письменник просив дружину не почуватися зв'язаною й улаштувати власне життя, адже "у тебе дитина, а я — минуле".</p>
в серпні 1956 року	Після реабілітації з Ленінграда надіслали рідним довідку про смерть. В офіційному документі вказувалося, що В. Підмогильний помер... <u>19 грудня 1941 року</u> від "раку печінки". Такі брехливі повідомлення про час і причини смерті жертв "великого терору" надсилювалися в 50-ті роки за багатьма запитами: комуністична влада намагалася приховати правду про масові знищення людей.

Творчість

Перший твір Підмогильного був написаний у 1917 році, а в 1919 році виходять друком у катеринославському журналі "Січ" "Гайдамаки" і "Ваня". У 1920 році виходить перша збірка оповідань Підмогильного – "Твори, I" (до неї увійшли такі оповідання: "Старець", "Ваня", "Важке питання", "Пророк", "Добрий бог", "Гайдамаки", "На селі", "На іменинах", "Дід Яким" – написані переважно під час навчання в реальному училищі).

Ставши вже досить відомим письменником, Підмогильний вступає до Аспису (Асоціація письменників), стає ініціатором трансформації цієї організації у 1924 році в Ланку (Підмогильний, Плужник, Осьмачка, Косинка, Антонечко-Давидович, Марія Галич). 1922 року Підмогильний організував демонстрацію на знак протесту проти тиску на українську літературу з боку московських чиновників: разом з колегами надрукував свої твори у ряді закордонних видань, причому публічно пояснив мотиви цієї акції у "Червоному шляху" (1923 р., ч.2)

У 1930 році Підмогильний мав надрукованими чимало творів, зокрема, крім зазначеної збірки оповідань "Твори, I", інші: "В епідемічному бараці" (Київ-Лейпциг, 1922 р.), "Син" (Київ, 1923 р.), "Військовий літун" (Харків, 1924 р.), "Третя революція" (Київ, 1926 р.), "Проблема хліба" (Київ, 1927 р.). У 1928 році в Києві виходить чи не найвідоміший твір Підмогильного – роман "Місто", а в номерах журналу "Життя і революція" за 1930 рік виходить інший роман – "Невеличка драма" (окремою книжкою виходить 1957 року в Парижі).

З політичних мотивів вже 1930 року Підмогильного звільняють з посади редактора “Життя і революції”, його твори вже не можуть потрапити до друку. За цих умов письменник починає активно перекладати твори французької літератури, зокрема, Анатолія Франса, Бальзака, Стендаля, Мопасана.

1932 року Підмогильний переїжджає до Харкова, але вже на початку грудня 1934 року його заарештовують, і після тривалого слідства навесні 1935 року засилають на десять років до Соловецького табору спеціального призначення. Навіть у таборі Підмогильний розпочинає перекладацьку і творчу роботу, про що свідчать листи до близьких. Але вже 3 листопада 1937 року до ювілею Жовтневої революції письменника разом з групою інших “ворогів народу” було розстріляно

Домашнє завдання. Вивчити біографію В. Підмогильного та прочитати роман «Місто».